LACAN
MYTHE INDIVIDUEL DU NÉVROSÉ = DWANGNEUROTICUS

Lieven Jonckheere
januari 2016

mythe

- mesure de l'homme à lui-même = (iets van) vérité qui ne peut être dite (parole ne peut se saisir elle-même, ni saisir le mouvement d'accès à la vérité comme objective)
- mythe geeft discursieve vorm aan (dat iets van de) waarheid die niet kan overgedragen worden

mythe oedipal

- concretisering rapport intersubjectif (waarheid daarvan)
  Imaginaire uitdrukking van bepaalde wijze van mens-zijn in een bepaalde tijd
- Oedipus op dat moment (postmodern, na WO II, 1953)
  - distance 2 figuren van vader
    - (I vader)
      père dégradé (peut–être liée aux circonstances sociales spéciales)
      → rivalité met père dégradé lie le sujet à une valeur symbolique essentielle
    - (S vader ?)
      maître moral (effacé par le déclin de notre histoire)
      → *initie à la dimension des relations humaines fondamentales,* l'accès à la conscience
  - 4 termen ipv 3 termen nl dood = 4de
    - vader of S Oedipuscomplex
      dédoublement vader
      - S vader: vader belichaamt S functie (NdP) = Oedipus
        - concentreert les jouissances=vreugden de l'amour de la mère (jouissances paisibles ou plutôt symboliques, culturellement déterminées et fondées)
        - S recouvrirait le R
      - I vader: vader altijd ergens discordant, carent, humilié in verhouding tot S functie
        cf. functie vriend van vader bij RM
    - narcistische of I relatie
      dédoublement subject
      - i(a): mens ziet eigen volledig beeld in spiegel
      - (a): teruggeworpen in désarroi, insuffisance, fêlure, déchirement, déréliction
        = doodservaring = dood als 4de element

mythe individuel dwangneurotische Rattenman

- vorm die oedipale mythe in dwangneurose Rattenman aanneemt?
  met 4 termen ipv 3
- basisvorm (mytheem)
  constellatie familiale relaties voor geboorte
  dette (zonde??) vader op 2 niveaus – met impossibilité om die 2 niveaus te doen samenkomen
  - dette sociale vader
    vriend ipv père dégradé
    - devaluatie vader
      onderofficier = braverie, soldatesk, man …… maar 'onder' = devaluatie vader!!
    - zonde vader
      verspilt kassa regiment → vriend redt hem door geld voor te schieten → niet terug betaald
  - castratie vader
    rijke moeder ipv fille pauvre mais jolie
    - moeder redt père dégradé door met hem te huwen (moeder = bourgeosie = prestige)
    - moeder plaagt vader met zijn verraden Grote Liefde tov fille pauvre mais jolie
- declenchering neurose
  tijdens studie
  - aanleiding
    - vader wil RM laten trouwen met femme riche (en zijn Dame doen opgeven)
    - (nee: moeder!! – vader wel gezegd dat hij zich alleen kon belachelijk maken met Dame=nicht!!)
  - kan niet meer studeren
- 1ste transformatie
  heropflakkering neurose

- 2de vorm
  heropflakkering neurose
  tijdens militaire oefeningen
  - dubbele aanleiding
    - verhaal rattenfoltering
      - verhaal = fantasma: rat excité par des moyens artificiels via dispositif in rectum door capitaine met goûts cruels
      - horreur + fasciné = actualiseert thema's neurose + angstwekkend

      eerste reactie = verschijning obsession fantasmatique
      vrees dat foltering zou toegepast worden op 2 personen die RM het liefst zijn
      - geïdealiseerde Dame (nicht!!)
      - dode vader
    - vergissing betaling bril
      - capitaine vertelt RM dat A betaling voor zijn bril (verloor bril) voorschoot = fout!! cf. A = vriend vader die schuld voor hem voorschoot
      - RM
        - weet meteen dat hij postdame moet terugbetalen (capitaine vergist zich) – en dat hij op die manier een cafédienster zal kunnen terugzien
        - maar moet anderzijds bij zijn schuld aan A blijven (vanuit schuld vader tov vriend)

      eerste reactie = agressie: A niet terugbetalen!!!
  - resultaat van verhaal=fantasma foltering
    imaginair=fantasmatisch scenario = petit drame = geste
    crise obsessionnelle grenst aan constructions délirantes
    devoir névrotique, serment (commandement intérieur):
    - A (cf. vriend vader) terugbetalen +cafédienster (cf. fille pauvre et jolie) terugzien (in het dorp van de postvrouw) – onder heel precieze voorwaarden …
      A rembourse postvrouw celle–ci la reversera devant lui à B, et lui–même remboursera A
      - manifesteert mythe individuel van RM
        probeert 2 dettes (zonde??) van vader samen op te lossen
        complementair&supplementair, parallel&invers aan situatie vader
      - RM weet dat dit scenario onmogelijk is: postvrouw zou uiteindelijk betalen!!
        rijdt dan ook van haar weg met trein → vriend betaalt postvrouw
    - indien scenario niet uitgevoerd wordt → rattenfoltering dode vader (niet-vriend) én geïdealiseerde dame (niet-moeder)

    dwangneurose
    = quatuor se renouvelle sans cesse doordat 2 niveaus niet met kunnen samenkomen
    = nieuwe invulling Oedipus met 4 termen

neurose (dwangneurose)
= quatuor se renouvelle sans cesse doordat 2 niveaus niet met kunnen samenkomen
= nieuwe invulling Oedipus met 4 termen

- commentaar JAM:
  - eigenlijk structuur neurose, niet specifiek ivm dwangneurose
  - Lacan geeft hier voorkeur aan dwangneurose boven hysterie, omdat lutte interne van een dwangneurose zonder genot zijn stelling op dat moment beter illustreert nl belang S reconnaissance
  - problematiek genot dwangneurose niet aangeraakt: reconnaissance S geeft dwangneurose toch geen toegang tot genot
- 2 ontdubbelingen bij De Neurose
  - normaal bij sujet mâle
    - Ik
      se faire reconnaître als man en in zijn werk, daarvan de vruchten kunnen plukken
      identiek aan zichzelf zijn = geen témoin aliéné van de acten van zijn eigen Ik
    - object
      jouissance paisible et univoque de l'objet sexuel, une fois qu'il est choisi
  - 2 ontdubbelingen névrosé
    - (JAM: sociale realisatie)
      assomption van zijn 'sociale' rol als man/werk = identiek aan zichzelf worden
      → dédoublement objet sexuel (bv rijke vrouw ↔ arme vrouw)
      - annulation wettelijke vrouw (cf. rijke vrouw)
      - passion idéalisée – die drijft tot identification mortelle (cf. fille pauvre et jolie)
    - (JAM: amoureuze realisatie)
      effort pour retrouver unité de sa sensibilité
      → dédoublement narcissique = fuite devant l'objet désiré
      - assomption fonction sociale & virilité via narcistisch personage dat hem in de wereld vertegenwoordigt en dat in zijn plaats leeft (dodelijke rivaliteit met gelijken) → dood kan enkel dat personage treffen
      - voelt zichzelf uitgesloten, buiten zijn eigen beleving staand

  illustratie Goethe

- 2de transformatie
  in PA bij Freud
  - overdracht
    - I: ogv vriend die hem altijd geruststelt
      → fantasme agressifs (vanuit Imaginaire relatie) tov Freud
      - zelfs court délire: "Freud wil mij zijn dochter geven" (femme riche)
      - droom: dochter Freud met lunettes de crotte = narcistisch personage
    - (R: ogv Freud die zegt: "ik ben niet speciaal wreed
      → in de war en noemt Freud "kapitein")
    - (S: ogv Freuds taalspelletjes
      → vertelt zijn eigen taalspelletjes)